

Ruhaipari képzés Jászapátin

Nyitrai Béláné ruhaipari mérnök-tanár

Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Mészáros Lőrinc Gimnázium, Szakképző Iskola és Kollégium

Jászapátin a szakképzés 110 éves múltja tekint vissza és ott kezdetektől fogva volt ruhaipari képzés, az 1970-es évekig női szabó és férfiszabó elnevezéssel, kizárólag méretes tevékenységet oktatva. A gyakorlati oktatást kisiparosok, méretes szabóságok biztosították. A hazai konfekcióipar kialakulásával egy időben merült fel az igény a nagyüzemi technológiában jártas szakemberek képzésére. Átalakult az iskolában oktatott elméleti anyag, a gyakorlati oktatás pedig ruhaipari szövetkezetek és a Váci Kötöttárugyár helyi telepén kialakított tanműhelyben, később az iskola tanműhelyében folyt. Tanintézetünk nőiruha-készítő, kötőipari konfekciós és ruhaipari varrómunkás szakmák oktatásával foglalkozott.

Eredmények

Az 1990-es években 80–100 ruhaipari szakmát tanuló diákot tudtunk évente beiskolázni. Tanulóink a Szakma Kiváló Tanulója versenyen a legjobbak között teljesítettek, általában dobogós helyezést, két alkalommal első helyezést értek el. A *Mesterségem címere* „Aranyvarrótű” országos szakmai pályázaton mindhárom alkalommal szép eredményt értünk el. Összesen 3 I. helyezést, 3 II. helyezést, egy alkalommal a fődíjat, 1997-ben és 2001-ben a legsikeresebb iskolának járó különdíjat is iskolánk tanulói nyerték.

Az Országos Ifjúsági Népi Kézműves pályázaton a viselet kategóriában 1999-ben és 2001-ben tanulóink munkáját jutalmazták az I. helyezéssel.

Részt vettünk a Kárpátok Eurorégió Nemzetközi versenyen Szlovákiában és Lengyelországban, Lyonban pedig az Euroexpon, amely a fiatalok nemzetközi sereg-szemléje. Itt ismerték meg iskolánk oktatói a moulage (ejtsd: mulázs) szabásmódszert, amely a mintázást, formázást, modellálást szabóbabán végzi el.

Sajnos 2000-től fokozatosan csökkent a ruhaipari szakmát választó tanulóink száma. 2006-tól kezdtük el a divat-stílus-tervező asszisztens képzést. A 2008/2009-es tanévtől a nappali tagozaton sajnos nem tudtunk indítani sem női szabó, sem divat- és stílus-tervező képzést, mert nincs elég érdeklődő ebben az irányban. Jelenleg mindössze 8 divat- és stílus-tervező tanulóink van, ők esti képzésben vesznek részt.

A moulage technika

A divat- és stílus-tervező képzés során iskolánkban megismertetjük a tanulókkal a moulage technikát, amely Franciaországban igen elterjedt, de Magyarországon nem alkalmazott, szabóbabán történő formakiakítás. A moulage technika lényege, hogy a szövetet a kívánt formára kialakítva feltűzzük a próbababára. Elkészítjük a hajtásokat, redőket, kijelöljük a varrásokat, szabásvonalakat, díszítőelemeket. A szabóbabáról eltávolítjuk, síkba fektetve ellenőrizzük az illesztéseket, méreteket, beállítjuk a varrasszélességet, majd a babára tűzve ellenőrizzük az eredményt. A modellező megfigyelheti az anyag természetes esését, megfogja az ollót, és megtervezheti a legkorszerűbb modellt. A ruhát nem szerkesztéssel, hanem érzékszervvel tervezik.

Ha a divattervezést modellálós technikával is tanítjuk, akkor a diákok könnyebben megértik a ruha és a test szerkezeti felépítése közötti szoros összefüggéseket. Tapasztalhatják, hogyan keletkeznek a ráncok egy ruhán az anyag másként rendezésével, vagy hogy hogyan változik meg ezáltal az egész ruha.

A jövőben, a ruhaiparban is a számítógépes technológiák kerülnek előtérbe. Azonban minél jobban matematikai alapokra helyezik a tervezést, annál kevesebb alkalom kínálkozik arra, hogy az anyag esését saját

kezüleg érzékeljük és érzékszerveink vezessenek a divattervezésben. A mai sokféle anyag miatt pedig különösen fontos lenne, hogy az anyaggal plasztikusan tervezzenek, minden egyes anyagfajtát megtapintva; azért is, mert sokan képviselik azt a nézetet, hogy a divat valójában a művészet egyik területe.

A jelenlegi helyzet

Korábban térségünkben sok nőt foglalkoztattak a konfekció üzemek, ami szerény, de biztos megélhetést jelentett. Ma már a Váci Kötöttárugyár jászapáti részlege bezárt, a kisebb szövetkezetek, gazdasági társaságok átalakultak, tönkrementek. Amelyek még működnek, egyre kevesebbet tudnak fizetni. A varrodákban általában olyan feszített normakövetelmények vannak, hogy kevesen tudják csak teljesíteni, így a munkások jövedelme rendkívül alacsony. Ezért tehetséges, nagy gyakorlattal rendelkező varrónők lettek pályaelhagyók, inkább a környék alkatrészgártó üzeimbe járnak, három műszakot vállalva, szalagmunkán helyezkedtek el.

Sajnos a Járságban a munkaerőpiac nem igényli a végzett ruhaipari szakembereket. Ez is lehet az oka, hogy a szülők el irányítják a gyermekeiket erről a szakmáról.

A távol-keleti eredetű ruházati termékek tömegével, árával, sajnos a hazai ruhaipari cégek nem tudják felvenni a versenyt. Kitorlni ebből a körből véleményem szerint csak egyedi, méretre készített, vagy nagyon kis szériás szalonmunkával lehetne. Ehhez magasan kvalifikált szakemberekre lenne szükség, akiknek van szakmaszeretetük, kitartásuk, kezűgyességük; és persze van ízlésük, kreatívak, tudnak az emberekkel kapcsolatot kiépíteni és hatni rájuk.

Visszatérve a ruhaipari szakképzésre, sajnos a most 10. évfolyamot végzett, szakképzésre jelentkező tanulók előzetes tudása, kompetenciái nem elegendőek ahhoz, hogy ilyen szakemberekké váljanak. Hiába dolgozták át a szakképzést kiváló pedagógusok és ruhaipari szakemberek, a képzésbe bekerülő tanulókkal nem lehet a tervezett szinten a szakmát elsajátíttatni. Korábbi sikeres, mai is a szakmában dolgozó tanulóink általában érettségi után, vagy másodszakmásként je-

lentkeztek szakmát tanulni. Ők már rendelkeztek olyan kompetenciákkal, elhivatottsággal, hogy jó szakemberek váltak belőlük. Talán a szakképzésnek ebben az irányban kellene elmozdulnia. Mindegy, hogy női szabónak, divat- és stílustervezőnek, vagy ruhaipari technikusként nevezik, de érettségi legyen a bemeneti követelmény. Ezzel együtt úgy kellene összeállítani a tananyagot, hogy a jelentkező megtanuljon szabni és varrni, de ismerje a stílusalakítást, a divattervezést, az öltözköztetési szempontjait is. Sajnos azonban a végzett divat- és stílustervező asszisztens tanulóink sem a szakmában helyezkedtek el, mert nekik ahhoz, hogy terveiket meg tudják valósítani, kevés volt a ruhaipari tananyagrészt, varrodai háttér pedig nem áll rendelkezésre.

Annál is inkább szükség lenne ilyen jellegű képzés bevezetésére, mert a ruhaipari képzés az 1970-es évek végén átalakult, a méretes szabóság helyett a nagyipari konfekció termelésre készítettük fel a tanulókat. Azok, akik még a szakmát alaposan megtanulták, alkalmasak voltak egyedi ruhakészítésre, ám ők lassan nyugdíjba mennek. Félő, hogy a jövőben nem lesz, aki a szakmai fogásokat át tudja adni.

